

Αθήνα, 20-06-2011

ΑΠ: Γ/ΕΞ/1852-1/20-06-2011

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Ταχ. Δ/ση: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 1-3

115 23 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210-6475600

FAX: 210-6475628

Α Π Ο Φ Α Σ Η 85/2011

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της τη 14.06.2011 και ώρα 10:00 μετά από πρόσκληση του Αναπληρωτή Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Χρήστος Παληκοκώστας, Αναπληρωτής Πρόεδρος και τα αναπληρωματικά μέλη Δημήτριος Λιάππης και Πέτρος Τσαντίλας, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Λεωνίδα Κοτσαλή, και Αναστάσιου Πράσσου, αντίστοιχα, οι οποίοι αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Δεν παρέστησαν, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως, λόγω κωλύματος, ο Αναστάσιος – Ιωάννης Μεταξάς, τακτικό μέλος της Αρχής και ο Γρηγόριος Λαζαράκος, αναπληρωματικό μέλος. Παρούσα χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Χαρίκλεια Λάτσιου, νομικός ελεγκτής - δικηγόρος, ως βοηθός εισηγήτρια και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών και οικονομικών υποθέσεων, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Με το υπ' αριθμ. πρωτ. .../.../... (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/1852/16.03.2011) έγγραφο του το Στρατοδικείο Ιωαννίνων διαβιβάζει την από 14.03.2011 αίτηση της Α και ζητεί από την Αρχή να κρίνει το αίτημά της. Συγκεκριμένα, η Α με την προαναφερόμενη αίτησή της ζητεί άδεια για να έχει

πρόσβαση στο ιστορικό αρχείο του Στρατοδικείου Ιωαννίνων, προκειμένου να συγκεντρώσει στοιχεία για τη συμπλήρωση της διδακτορικής της διατριβής με θέμα «*Ο Εμφύλιος Πόλεμος στα Μαστοροχώρια και την Αετομηλίτσα της Κόνιτσας*». Η Α σημειώνει, χαρακτηριστικά, στη σχετική αίτησή της προς το Στρατοδικείο Ιωαννίνων: (...) *Η διδακτορική διατριβή λόγω του περιορισμένου χρόνου περαίωσής της έκλεισε με ορισμένα κενά. Αυτά τα κενά αφορούν τις δίκες επί “κατασκοπεία” των κατοίκων των Μαστοροχωρίων. Το ομολογο κεφάλαιο στο Διδακτορικό βασίσθηκε στις προφορικές αδημοσίευτες και δημοσιευμένες μαρτυρίες. Η επιβεβαίωση ή η κατάρριψη των ισχυρισμών των μαρτυριών από γραπτές έγκυρες πηγές είναι κάτι που εκκρεμεί. Διά τον λόγον αυτό αιτούμαι την πρόσβαση στα Ιστορικά Αρχεία του Καταστήματός σας με σκοπό την διερεύνηση των Πρακτικών Δικών και Αποφάσεων του Διαρκούς Στρατοδικείου της περιόδου 1952-1964. Η δίωξη για παραμέληση καθήκοντος και λιποταξία στις μάχες του Γράμμου είναι το δεύτερο θέμα το οποίο απουσιάζει πλήρως από την προαναφερθείσα διδακτορική διατριβή. Δεδομένου ότι οι αριστερές πηγές διατυπώνουν την άποψη ότι υπήρχε πληθώρα ομαδικών προσχωρήσεων στο Δημοκρατικό από τον Κυβερνητικό Στρατό, θα ήθελα να διακριβώσω την συχνότητα του φαινομένου “αυτομόλησης” και “λιποταξιών” όπως τις χαρακτήριζε ο κυβερνητικός Στρατός. Αυτός είναι ο δεύτερος λόγος για τον οποίο θα ήθελα να έχω πρόσβαση στα αρχεία της υπηρεσίας σας (...).*

Η Αρχή έχει εκδώσει στην υποψήφια διδάκτορα Α, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, τις υπ’ αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/545/21.04.2003, ΓΝ/ΕΞ/1776/25.07.2003 και ΓΝ/ΕΞ/429/03.03.2004 (και με α/α αδειών 488, 567 και 693, αντίστοιχα) άδειες ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου με ευαισθητα προσωπικά δεδομένα για το σκοπό της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής με θέμα «*Ο εμφύλιος πόλεμος σε ένα χωριό των Μαστοροχωρίων, προφορικές μαρτυρίες και ιστορία*», καθορίζοντας παράλληλα τους όρους χορήγησης των αδειών αυτών. Στην προαναφερθείσα υπ’ αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/1776/25.07.2003 (και με α/α 567) άδεια της Αρχής προς την Α ορίζονται ως πηγές των δεδομένων του αρχείου για το σκοπό της επιστημονικής έρευνας, μεταξύ άλλων, και το Στρατοδικείο Ιωαννίνων. Ακόμα, η Αρχή με την απόφαση 37/2006 (υπ’ αριθμ. πρωτ. 4411/03.07.2006) έδωσε άδεια στη Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, να επιτρέψει την πρόσβαση στα αρχεία της Εθνικής Αντίστασης του ΓΕΣ/ΔΙΣ στην υποψήφια διδάκτορα Α για τον ίδιο σκοπό επεξεργασίας. Τέλος, η Αρχή με την απόφαση 44/2010 (υπ’ αριθμ. πρωτ. 274-1/13.07.2010) έδωσε άδεια στο Πρωτοδικείο και Εφετείο Ιωαννίνων, ως υπευθύνους επεξεργασίας, να επιτρέψουν την πρόσβαση στην διδάκτορα Α για το σκοπό της διεύρυνσης – συμπλήρωσης της διδακτορικής της διατριβής.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε τον εισηγητή και τη βοηθό εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, το άρθρο 2 στοιχ. β' του ν.2472/1997 ορίζει ότι για τους σκοπούς του νόμου αυτού νοούνται ως «ευαίσθητα δεδομένα», τα δεδομένα που αφορούν, μεταξύ άλλων, στις ποινικές διώξεις ή καταδίκες.

2. Επειδή, το άρθρο 4 παρ.1 του ν.2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «*Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας (...)*». Με τις διατάξεις αυτές καθιερώνονται ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού και που δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

3. Επειδή, το άρθρο 7 του ν.2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «*1. Απαγορεύεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη ή νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση (...) στ) η επεξεργασία πραγματοποιείται για ερευνητικούς και επιστημονικούς αποκλειστικά σκοπούς και υπό τον όρο ότι τηρείται η ανωνυμία και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται (...)*».

4. Επειδή, το άρθρο 10 του ν.2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «*1. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη. Διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και μόνον κατ' εντολήν του. (...) 2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφάλειας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας (...)*».

5. Επειδή, από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων προκύπτει ότι η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται, εφόσον ο σκοπός της είναι νόμιμος, καταρχήν, με την έγγραφη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων. Και τούτο, διότι η έγγραφη και ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων αποτελεί το μέσο για την αποτελεσματικότερη προστασία του και θα πρέπει, καταρχήν, να αναζητείται και στις περιπτώσεις επεξεργασίας για ερευνητικούς ή επιστημονικούς σκοπούς. Ωστόσο, το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. στ' του ν. 2472/1997 ρητά προβλέπει τη δυνατότητα της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δηλαδή εκείνες της τήρησης της ανωνυμίας και της λήψης των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.

6. Επειδή, ακολούθως, η Αρχή έχει προδιαγράψει, με σειρά πράξεων και αποφάσεών της – και, ιδίως, με τις αποφάσεις 46/2004, 47/2004, 32/2006 και 54/2008 – τις προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τόσο απλών όσο και ευαίσθητων, για ερευνητικούς σκοπούς και, ειδικότερα, για την εκπόνηση μεταπτυχιακής μελέτης ή διδακτορικής διατριβής. Στο πλαίσιο αυτό, όπως η Αρχή παγίως κρίνει, η διενέργεια επιστημονικής έρευνας συνιστά νόμιμο σκοπό επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4 του ν. 2472/1997, μεταξύ άλλων και λόγω του ότι, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος, η ανάπτυξη και προαγωγή της έρευνας αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.

7. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση, ενδέχεται να υπάρχουν προσωπικά δεδομένα προσώπων που βρίσκονται ακόμα εν ζωή στο τηρούμενο στο Στρατοδικείο Ιωαννίνων αρχείο, στο οποίο ζητείται η πρόσβαση από την ερευνήτρια Α και, συνεπώς, τυγχάνει εφαρμογής ο νόμος 2472/1997.

8. Επειδή, περαιτέρω, η Α ζητεί με την ιδιότητα του τρίτου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. θ' του ν.2472/1997, να της επιτραπεί η πρόσβαση στο ιστορικό αρχείο του Στρατοδικείου Ιωαννίνων, που τηρεί το τελευταίο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. ζ' του ν.2472/1997. Από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, προκύπτει ότι ο προαναφερόμενος στο ιστορικό σκοπός επεξεργασίας που συνίσταται στη διεύρυνση – συμπλήρωση της διδακτορικής διατριβής της Α με θέμα «*Ο εμφύλιος πόλεμος στα Μαστοροχώρια και την Αετομηλίτσα της Κόνιτσας*», βάσει της οποίας αναγορεύτηκε τη 09.07.2009 σε διδάκτορα του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης & Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου είναι νόμιμος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 στοιχ. α' και 7 παρ. 2 στοιχ. στ' του ν. 2472/1997. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού επεξεργασίας, η Α θα πρέπει, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. β' και την υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας για την τήρηση του απορρήτου και της ασφάλειας της επεξεργασίας του άρθρου 10 του ν.2472/1997, να εξάγει, από το αρχείο του Στρατοδικείου Ιωαννίνων, μόνο τα

δεδομένα που κατά την επιστημονική της κρίση είναι απαραίτητα για τη διεύρυνση - συμπλήρωση της μελέτης της, να καταγράψει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα, που είναι δυνατόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή, και να τηρήσει την ανωνυμοποίηση των δεδομένων σε κάθε μεταγενέστερη χρήση τους, π.χ. με τη δημοσιοποίηση της έρευνας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

χορηγεί την άδεια στο Στρατοδικείο Ιωαννίνων, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, να επιτρέψει στην διδάκτορα Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου, Α, την πρόσβαση στο αρχείο του Στρατοδικείου Ιωαννίνων υπό τους ακόλουθους όρους:

- α) η πρόσβαση να γίνει στον τόπο που τηρείται το αρχείο σήμερα, και η ερευνήτρια να εξάγει μόνο τα δεδομένα που, κατά την επιστημονική της κρίση, είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της μελέτης της,
- β) να καταγράψει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα, που είναι δυνατόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή και
- γ) να τηρήσει την ανωνυμοποίηση των δεδομένων σε κάθε μεταγενέστερη χρήση τους.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η γραμματέας

Χρήστος Παληκοκόστας

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου